Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | ЧИСЛО 222. | ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПЯТНИЦЯ, 23-го ВЕРЕСНЯ 1921. | VOL. XXIX. | No. 222. | JERSEY CITY, N. J., FRIDAY, SEPTEMBER 23, 1921. | THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

КОНҐРЕС ПОЧИНАЄ ЗНОВ НАРАДИ

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Конґрес нині знов почав свої наради по місячних феріях.

Перед ним є так богато справ, що йому буде дуже трудно полагодити їх усіх як слід. Його порішення вижидають передусім справа мирових договорів межи Злученими Державами а Німеччиною, Австрією та Угорщиною, далі справа податків і мита на заграничні товари, кромі сього закон проти пива, та закон про оплати на панамськім каналі.

Найголовнійшим питанием з усіх є справа ратифікації (потвердження) мирових договорів з центральними державами. Президент Гардинґ уже переслав до сенату тексти мирових договорів зі своїми увагами і сенат уже відіслав їх до комітету для заграничних справ, котрий скоро передебатує мирові договори і відошле на повну нараду сенату. Тут однак його жде завзята опозиція не лише зі сторони демократичних членів сенату, але навіть зі сторони републиканців таких, як Бора. Бора уже виграв в одній точці, бо сенатор Лодж, голова комітету для заграничних справ, заповів, що дебата над мировими договорами буде відбуватися публично, як сього домагався Бора.

ОСТРА КРИТИКА ТЕПЕРІШНОГО УРЯДУ.

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Сенатор Гарисон з Мисисипі, один з провідників демократичних сенаторів, виголосив проти теперішнього уряду остру промову в сенаті, в котрій виступав передовсім проти самого президента Гардинґа.

Він говорив, що в той самий час, як президент Гардинґ і члени кабінету виїздять собі на вакації, міліони американського народа ходять без роботи, а бувші военні герої продаються на роботу публично, як за рабських часів. Він закидав републиканському урядови, що він обманув американський народ і не запровадив добробуту, як се обіцяв при виборах. Американський народ, на думку Гарисона, домагається від уряду більше праці, а менче забави, більше поживи, а менче „голодових хвостів", більше добробуту, а менче жебрацьких домів.

КОНВЕНЦІЯ МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ ДЕБАТУЄ НАД СТРАЙКОМ ЗА ПЛАТУ.

ІНДІЯНОПОЛИС, 21. вересня. — Конвенція майнерської юнії Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, що тепер тут відбувається, дебатує далі над справою страйку через робітничу плату майнерів.

Межи инчими бесідниками Филип Морей, віцепрезидент юнії, заявив, що конвенція повинна освідчитися за безпощадною боротьбою не лише, щоби удержати дотеперішну заплату, як вийде контракт з юніями при кінці марта слідуючого року, але її підвисшити. Предсідатель конвенції, замикаючи нинішне засідание, також заявився рішучо проти принимання знижки. Другі урядники юнії в своїх рапортах конвенції годилися з тими виводами.

При справозданю зі зросту юнії, секретар-скарбник юнії заявив, що число членів юнії виносить 515.243, та що се є найбільше число членів, яке ся колинебудь за свого існовання мала. Він також доніс, що юнія має 486.820 долярів покладних гроший.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ОБІЦЮЄ, ЩО БУДЕ МАТИ ЗА МІСЯЦЬ ГОТОВІ ПЛЯНИ ПРО БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Урядники кажуть, що американський уряд сподіється, що до місяця він вспіє приготовити свої пляни зарадження безробіттю в Злучених Державах.

Національна конференція для безробіття, що збирається на свої наради в найблизчий понеділок, має постаратися як найскорше виготовити справоздание про безпосередні потреби робітників. Спеціяльні комітети, які будуть утворені на конвенції, будуть вести далі роботу конференції уже по її розвязанню, при чім кождий комітет буде посвячуватися виключно одній справі. Конференція повинна покінчити свою роботу за два-три тижні.

МЕЙОР МІСТА НЮ ЙОРКУ БОРОНИТЬ ПОЛІЦІЮ, ЩО БИЛА БУКАМИ ГОЛОДНИХ БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК, 21. вересня. — Мейор міста Гайлен видав публичну заяву про недавні події в Брайент Парку, де міська поліція побила безробітних, котрим пані з „клюбу бабусь" роздавали поживу.

Мейор каже в своїй заяві, що побиті заховувалися неспокійно, як „майнерський табор в давні часи", та що всі чутки про жорстокість поліції є видумкою ґазетярів, котрі хочуть за всяку ціну повалити його при теперішних виборах на мейора міста.

ДОМАГАЮТЬСЯ НОВОГО СЛІДСТВА В СПРАВІ ПОДІЙ В СТРАЙКОВІМ ОКРУЗІ У ВЕСТ ВЕРДЖІНІЇ.

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Конґресмен Фостер з Огайо вніс в палаті послів внесение, щоби палаат послів їарядила слідство в справі подій в страйковім окрузі в Західній Верджінії.

Фосер називає в своїй резолюції боротьбу в сім стейті боротьбою майнерів за право орґанізуватися та брутальною опозицією зі сторони властителів копалень проти сього права.

Після пропозиції Фостера, слідство мавби перевести підкомітет палати послів для справ копалень.

ФОРД ЗМЕНЧУЄ ЧИСЛО РОБІТНИКІВ І УРЯДНИКІВ НА СВОЇЙ ЗЕЛІЗНИЦІ.

Зараз по скінченню своєї інспекції зелізниці Дітройт. Толідо енд Айернтон Рейлровд, Генрі Форд, відомий фабрикант автомобілів та властитель сеї зелізниці, вид в приказ зменчити число канцелярійних урядників на тій зелізниці. Зменчити мають число урядників в усіх відділах зелізниці а знижка має виносити коло 50 процент, тобто два рази менче урядників має працювати на будуче, як працювало досі.

ВЕЛИКІ ШКОДИ В БАВОВНЯНІМ ПОЯСІ ЧЕРЕЗ КОМАХУ.

Південні стейти Злучених Держав стоять перед важним питанием своєї господарки, а як кажуть декотрі, перед найважнійшим питанием своєї історії. Сим питанием являється пошесть мексиканської комашки, що по англійськи зветься „бовл уівил", а котра нападає на бавовну, сей головний продукт американських південних стейтів. Цілий пас бавовняний має бути навіджений сею шкідливою комашкою. Як обчисляють знатоки бавовни, шкоди від неє сього року буде виносити що найменче 250 міліонів долярів, а може дотягне навіть яких 400 міліонів долярів, бо на комаху складають вину за знищенне сього року 2,500.000 до 4.000.000 звоїв бавовни. Та ще страшнійшою від шкоди сього року може бути шкода на другий рік, особливо, якби зима не була остра, а по ній наступило мокре літо. Лише остра зима та тепле і сухе літо моглоби вратувати неодного продуцента бавовни на полудни від повної руїни.

Найбільше з усього страшить продуцентів бавовни факт, що бавовняна комашка заняла уже просто увесь пояс, де управляють бавовну. Побоюються на тій основі, що комашка уже на добре закліматизувалася в Злучених Державах, і що лише державна акція потрафить її винищити. Тому з усіх кутів бавовняного поясу ідуть заклики до Федерального і стейтових урядів починати яку публичну акцію проти шкідливої комахи.

ГРОЗЯТЬ АВТОРОВИ ПРОГІБІЦІЙНОГО ЗАКОНА.

Підчас конференції проти-салюнової Ліґи, яка почалась в понеділок в Минеаполись, Минесота, конґресмен Волстед, автор прогібіційного закона, виголосив промову, в котрій заявив, що проти його життя кидано погрзози, як він виїздив з Вашінґтону. Конґресмен говорив, що в однім листі було сказано, що він уже більше домів не верне. Таких погроз він має діставати богато, і сподіється, що всі вони вийшли від тих, що ломлять закон проти горячих напитків. Мимо сих погроз Волстед промовляв за острим виконуванием сього закона та за тим, щоби законодатні власти ухвалили острі закони проти осіб, нарушуючих сей закон.

ДУМАЮТЬ ОПОДАТКУВАТИ „МУНШАЙНЕРІВ".

Податковий уряд в Супіріор, Вісконсин, завізвав усіх людий, що колибудь за послідний рік були покарані за переступленнє федерального або стейтового закона проти алькоголічних напитків, та приказав їм доказувати, чому уряд не має стягнути з них податку за продаж і вироблюванне напитків. Податковий уряд заповідає, що він буде поступати в той спосіб з усіми „муншайнерами".

НАЧАЛЬНИК ПОЛІЦІЇ ПОКАРАНИЙ ЗА КРИТИКОВАННЄ СУДУ.

Шікатовський суддя Дейвид з найвисшого суду засудив шікаґовського начальника поліції фіцмориса на 100 долярів грошевої кари та пять днів арешту або шість місяців трюми без гривни за те, що сей критикував суддю за його поступованнє підчас розправи проти одного Карла Бондерера. Сей Бондерер був обжалований за морд своєї жінки, своєї ненародженої дитини і якогось чужого чоловіка, котрого він підставив, щоби він удавав напад на жінку, так щоби її чоловік нібито в обороні міг забити жінку. Підчас розправи суддя мав розмову з ґазетярами і підчас розмови заявив, що поліційний начальник своїми зізнанями на суді не допустив до того, щоби обжалований дістав справедливий суд щодо кождої його оборони, а передовсім щодо його оборони на основі божевілля. У відповідь на сю розмову начальник поліції мав сказати, що своєю заявою суддя просто поширяє душегубство в місті Шікаґо. За се його суд потягнув до одвіту і засудив.

ФАРМЕРИ ПЛЯНУЮТЬ КООПЕРАТИВНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Американська федерація фармерських Бюр подає до відома, що незадовго заведе кооперативну службу оголошень. В той спосіб буде оголошуватися продукти кооперативних орґанізацій. Почнуть наперед з оголошування молочарських продуктів.

ЦЕНЗУРА ЛИСТІВ В ПОЛЬЩІ.

Одна французька ґазета стверджує, що Польща є одиноким краєм в Европі, в якому заграничні листи підлягають цензурі. Часопис говортить далі, що з причини цензури занепадає торговля і промисл, бо богато листів гине. Заведения воздушної почти є злишне, коли польський уряд і далі вважатиме, що цензура в Польщі є необхідна.

З УСІХ СТОРІН ПОЧИНАЮТЬ СЛІДСТВА ПРОТИ КУ-КЛУКС-КЛЕН.

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Конґресмен Тейґ з Месечузетс вніс в палаті послів внесение на розслідженне діяльности потайної орґанізації Ку-Клукс-Клен.

БОЙКИ.

Деж поділися „бойки", біло убрані і підприємчиві торговці овочів, де їх легкі а глубокі фаски, повні великих зелених штетин і т. д. і т. д. — так питається п. Єржи Бандоровскі в своїм фейлєтоні п. н. „Овочі" в „Ґазеті Поранній" (з дня 29. серпня). Мабуть забув п. Бандровскі, як це перед роком в шовіністичнім божевіллю викидано цих бойків з їх дотеперішних становиц при площах і вулицях у Львові з їх страґанами тому, що ті бойки Українці. Лишилося їаледви двох чи трох бойків, які мусіли касочні суми заплатити, щоби удержатися при своїх „пляцах"... А кілько то тих наших бойків в самому їх селі Синевідску вивішав — зовсім невинних — військовий сендзя, кат-вішатель д-р Станислав Заґурскі зі Львова, ще в мундурі австрійського капітана авдітора!... Вішав по кільканайцять нараз зовсім невинних. Пригадуємо собі добре, як то навіть тодішний австрійський міністер краєвої оборони, коли виказано урядово повну невинність тих всіх жертв шовінізму і звірства пана Заґурского, сказав в парляменті у Відни (в осени 1917 р.): „Голову клоню перед тими невинними жертвами!"... Але се вже не воскресило тих невинних жертв, а пан Заґурскі, якому вже якось не личило бути авдітором, одержав тоді за „кару" від галицьких властий високу і незвичайно поплатну посаду в Галичині в головнім уряді для ввозу і вивозу, — неначе диктатуру над купецькими інтересами...

НАПАД КОЛО ЛЬВОВА.

Якісь умундровані бандити напали в лісі коло Давидова на їдучого возом Михайла Хліборецького, візника закладу сестер милосердя, забрали йому всі товари і гроші, а його самого побили.

ПАНЩИНА.

Хтоб думав, що в Галичині нема панщини, розчарувався би гірко, побувши з Золотому Потоці; там дідич п. Гневош, відмий з „гонорових" справ б. посол до австрійського парляменту, каже собі відробляти селянам по 30 днів на рік за випас одної штуки худоби на його облогах.

СПРАВА ВИЗНАЧЕННЯ ГРАНИЦЬ ПОЛЬЩІ ПЕРЕД ЛІҐОЮ НАРОДІВ В ЖЕНЕВІ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 21. вересня. — Комітет чотирох, зложений з представників Бразилії, Еспанії, Китаю і Бельґії (непостійних членів Ради Ліґи Народів), відбуває засідання що другий день для обговорення справи Горішнього Шлеска. Вирішенне сеї справи є дуже важне, бо тоді будуть усталені границі між Німеччиною і Польщею, значить, будуть означені західні границі Польщі.

Справа іде дуже тяжко і повільно, бо загально звісно, що її вирішить не Ліґа Народів але Анґлія і Франція, а між ними нема щодо сеї справи згоди. Франція є за Польщею, а Анґлія за Німеччиною. Всі вижидають, коли в сій справі прийде у них до порозуміння, бо аж тоді справу легко зможе вирішити комітет чотирох з рамени Ради Ліґи Народів або й цілий Збір Ліґи Народів.

Провідник британської делеґації, Артур Дж. Балфор, і провідник французької делеґації, Леон Буржуа, мають порученнє від своїх правительств довести в сій справі до як найскоршого порозуміння, отже се дає надію на скору полагоду сеї замотаної справи.

Другою пильною справою, яка тепер є на порядку дня перед Ліґою Народів, є суперечка між Польщею і Литвою за посідание Вильни, столиці Литви, з округом. Ся справа, як звісно, є тепер перед Радою Ліґи Народів, яка має намір передати її до вирішення Зборови Ліґи Народів. Серед членів Ліґи Народів панує погляд, що обі сторони мусять приняти в сій справі таке вирішенне, яке їм передасть Ліґа Народів, а яке, безперечно, приймуть також аліянти.

У справі західної, німецько-польської, границі Польщі, себто у справі Горішнього Шлеска, Ліґа Народів вислухає погляди обох інтересованих сторін, себто Німеччини і Польщі. Таксамо у справі східної, польсько-литовської, границі Ліґа Народів також вислухає погляди обох сторін, аби видати суд по змозі як найбільше безсторонний і справедливий.

СЕРБСЬКО-АЛЬБАНСЬКА ВІЙНА.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 21. вересня. — Сьогодня на Зборі Ліґи Народів знова виринула справа нової сербсько-альбанської війни, яка вибухла сього тижня на сербсько-альбанській границі.

Сербський (югославянський) делеґат, Спаляйковіч, сказав, що Ліґа Народів не має права мішатись до справи границь Альбанії, поки сеї справи не вирішить аліянтська Конференція Амбасадорів. Вкінці він сказав, що ще не знати, чи телеґрами, які вчера читав делеґат Альбанії, Нолі, є дійсно правдиві. Поки їх не провірено, годі приймати за факт, що сербське військо напало на альбанські оселі і острілює їх.

Делеґат Альбанії, Нолі, сказав, що границі Альбанії означено мировим договором з 1913 року і нарід Альбанії стоїть при тих границях, без огляду на те, якби Конференція Амбасадорів сеї справи не вирішила.

Провідники на Зборі Ліґи Народів хотіли-б довести до якогось порозуміння між Сербією й Альбанією. Вони бояться, аби зачаток війни на Балкан іне розгорівся у велику війну, бо до альбанської території мають претенсії не лише Серби але також і Греки й Italійці.

НІМЕЦЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК В МОСКВІ.

РИГА, столиця Латвії, 21. вересня. — Російська телеґрафічна аґенція повідомляє з Москви, що туди прибув представник Німеччини, професор Віденфолд, котрий предложив свої повновласти М. Калініновн, голові центрального комітету советів, і передав ноту М. Ленінови, голові екзекутиви центрального комітету советів в Кремліні.

ВЕЛИКИЙ ВИБУХ В ФАБРИЦІ В НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН, 21. вересня. — Сьогодня рано повстав страшний вибух в фабриці салітри у звісній „баденській аніліновій фабриці, в Оппав.

Вибух спричинив знищенне цілої фабрики і смерть соток людий.

На місці експльозії згинуло 1.000 до 1.500 осіб, а ранених є далеко більше, бо в фабриці працювало 10.000 осіб.

Вибух повстав о годині 7.30 рано в часі зміни робітної шихти. Вибух був такий сильний, що його було чути на 50 миль кругом.

Цілий будинок вилетів з фундаментів високо у воздух і розсипався купами румовища, окруженого мракою хемічних димів.

Експльозія не повстала наперед у фабриці але в сусіднім будинку, через вибух ґазу.

Кордон поліції окружив місце вибуху і робітники в протиґазових масках поспішили до роботи при добуванню трупів і ранених, мимо того, що ще побоюються нових вибухів. Матері і діти погибших робітників в розпуці обляглн місце вибуху і хотіли продертись через кордон поліції.

Всі шпиталі заповнені раненими.

Шкода виносить кількасот міліонів марок.

Знищена фабрика памятна з того, що виробила перша отруйний газ, який продовжив світову війну.

СПРАВА ОСВОБОДЖЕННЯ ВІРМЕНІЇ ПЕРЕД ЛІҐОЮ НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 21. вересня. — На нинішній сесії Збору Ліґи Народів виринула також справа Вірменії.

Підношено голоси, що коли прийде до мирового договору між Грецією і Туреччиною, аби в ньому включити признание „національного дому" (національної держави) для Вірмен.

За сим побивався найбільше Британець, лорд Роберт Сесил, котрий заступає в Лізі Південно-Африканську Спілку.

Представник Персії, князь Довле, сказав, що першим кроком для помочі Вірменії буде доведенне до мира між Герцією і Туреччиною.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЛІҐА НАРОДІВ БУДЕ РАДИТИ ЛИШ КІЛЬКА ДНІВ!

ПРИСПІШІТЬ ВИСИЛКУ ПРОТЕСТІВ!

Сьогорічна сесія Збору Ліґи Народів в Женеві має скінчитись дуже скоро, вже при кінці сього місяця.

Котра українська громада або товариство в Злучених Державах і в Канаді ще досі не вислала від себе протесту до Ліґи Народів проти продовжування польської окупації Галицької України, то нехай сейчас вишле.

Значінне українського протесту з Америки перед найбільшим збором держав світа буде мати тоді більше, коли сей протест буде походити від як найбільше громад і товариств.

Адресувати так:

DR. VAN KARNEBEEK, President League of Nations Council,
Geneve, Switzerland.

Відписі всіх протестів просимо прислати нам до оголошення у „Свободі".

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ МАЮТЬ НА ПРОДАЖ — НАРІД.

Польські ґазети з Варшави доносять, що московський большевицький уряд відповів польському урядови, що не може виконати зобовязання на основі риського договору з 18. марта, 1921, щодо заплати Польщі 30 міліонів рублів в золоті, бо засіб золота в Росії вичерпаний, але зате годиться віддати Польщі на власність нові простори земель на схід від Польщі, то є на Поділлю, на Волині і на Білоруси.

Отже московські большевики далі ще хотять продати шляхотській Польщі в неволю сотки тисяч, як не міліони, робітного українського і білоруського народу.

Ті московські фарисеї, що своїм фалшивим криком зуміли були на якийсь час обдурити несвідомих, малосвідомих і легковірних людий, продають польським панам в неволю робітний нарід так як за часів панщини польська шляхта і московське дворянство при картах і пиятиці продавали цілі села разом з народом, неначе живим інвентарем.

Коли треба ще було ліпшого доказу на фарисейство тих московських дурисвітів, що звуть себе не знати чому „комуністами" а свій уряд „соціялістичним", то продаж робітного народу польській шляхті є власне сим доказом.

Тепер хиба крайні легкодухи або московські запроданці можуть вірити, що слова московських большевиків представляють ще якунебудь вартість.

Бо всі свої слова вони самі збили вже своїми власними злочинними ділами.

ПРОТЕСТ УРЯДУ ГАЛИЦЬКОЇ РЕПУБЛИКИ

ДО РАДИ АМБАСАДОРІВ В ПАРИЖІ І ДО РАДИ ЛІҐИ НАРОДІВ В ЖЕНЕВІ В СПРАВІ ПОЛЬСЬКИХ ВОЄВІДСТВ.

Генеральний делеґат польського правительства Ґалецкі оголосив в останніх днях у Львові отсей урядовий комунікат:

„На підставі польського закона з 3. грудня, 1920, В. з. Р. П. Нр. 117, поз. 768, та по думці розпорядку Ради польських мініастрівз 17. мая, 1921, В. з. Р. П. ч. 46, поз. 282, перестає істнувати львівське намісництво з днем 1. вересня, 1921, а в його місце входять в життє яко власти адміністраційно-політичні II. інстанції на терені Малопольщі: уряди воєвідські в Кракові, Львові, Тернополі і Станиславові, котрих обсяг ділання означують приписи згаданого на вступі закона, яка також розпорядку Ради польських міністрів з 14. марта, 1921, В. з. Р. П. ч. 117, поз. 768."

Отсим державним розпорядком польського правительства відносно території Східної Галичини (Львів, Тернопіль і Станиславів лежать на території Східної Галичини) **НАРУШИЛА ПОЛЬЩА СЕН-ЖЕРМЕНСЬКИЙ МИРОВИЙ ДОГОВІР** (артикул 91.), бо по думці сього мирового договору Східна Ґаличчина лежить поза границями Польщі і сувереном Східної Галичини є тільки великі держави Антанти, а Польща яко тимчасовий військовий окупант, по думці рішення Ради Ліґи Народів з 23. лютого, 1921, не має права диспонувати територією Східної Галичини.

З причини такого яркого нарушення мирового договору закладає рішучий протест та домагається Українська Національна Рада Східної Галичини. розпорядити негайне уневажненне інкорпорації території Східної Галичини до польських воєвідств Малопольщі (Кракова), яко противної сен-жерменському мировому договорови і волі населення Східної Галичини, — та привернення львівського намісництва яко адміністраційно-політичної влади II-гої інстанції у Східній Галичині аж до часу остаточного вирішення про державне становище Східної Галичини.

Віденъ, 31. вернпя, 1921.

Др. Евген Петрушевич в. р.
Президент Української Національної Ради Галицької Республики.

ПОЗИЧКА НАЦІОНАЛЬКОЇ ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ Й ІНТЕРЕС РОБІТНИЦТВА.

(Під увагу Хв. Редакціям „Укр. Робітничих Вістий" і инших радянських органів).

Відень, дня 2. вересня, 1921.

В справі Позички Національної Оборони Галичини поділилася вся українська преса на два табори: оден з тих таборів виступає за позичкою, другий большевицький — проти позички. На чолі того другого табору стоять „Укр. Робітничі Вісти", які найбільш завзято взивають робітництво, не дати ні цента на ту позичку оборони. Не втративши ще переконання, що противника можна переконати правдивими арґументами і то переконати тим скорше, чим той противник більше інтеліґентний, пишу цих кілька заміток на адресу інтеліґентного робітництва й спеціяльно Хв. Редакції „Укр. Робітничих Вістей", від якої й мені дісталося кілька кріпких слів за те, що я також підписав заклик до складання на позичку Національної Оборони Галицької землі.

Передовсім зверну увагу Хв. Редакції, що не всі люди, що виступають за позичкою, були свого часу за згодою з Денікіном. Нпр. я, коли велися переговори між арміями галицькою й Денікіна, не хотів навіть участи брати в тих переговорах. Це докладніще описано в моїх споминах „Рік на Великій Україні". Таких було більше. Тому не можна всіх приклонників позички прозивати „Денікінцями". Сам Петрушевич жадного політичного договору з Денікіном не зробив і нікому не казав робити.

По тім вступі перейду до самої справи по пунктам:

1) Чим має бути Позичка Національної Оборони? Вона має бути фондом, призначеним на те, щоб видобути з тяжкої неволі наш Рідний Край — Східну Галичину. Тим фондом малби завідувати леґальний (правний) уряд Східної Галичини, який за три роки свого істнування й своєї праці перший раз звертається за позичкою до своєї суспільности.

2) Той уряд являється безперечно представником нашого **національного** визволення зпід польського ярма. **Це признали офіціяльні представники обох радянських держав, які визнали виразно державну окремішність Східної Галичини, навіть під т. зв. буржуазним урядом,** як пр. в часі переговорів з Поляками в Ризі.

3) Що винен уряд Петрушевича тому, що за позичкою аґітують також деякі скомпромітовані люде? Чиж не аґітували за большевицькою ідеєю ріжні людці, яких большевицький уряд не уповажняв до того?

4) Чим ся позичка оборони Галичини ворожа робітництву, щоб так проти неї виступати? Нічим! Навпаки. Коли Східна Галичина вирвеся з кіґтів польського імперіялізму, то буде це невелика, свободолюбна держава — свого рода Швайцарія Сходу, в якій знайдуть притулок всі переслідувані й гонені. Вже історія вчить, що дрібні держави не були гнобителями свобідних переконань. На це могли й можуть позволяти собі тільки держави великі імперіялістичні, до яких Східна Галичина прецінь належати не може.

5) В своїх подорожах мав я нагоду говорити **про галицьку державу** з багатьома визначними представниками радянської влади. Назву тільки такі імена як **Беля Кун, Літвінов, Мануїльський, Баран, Оболенський і ин. У жадного з них не запримітив я ворожого відношення до справи державної самостійности Східної Галичини,** що може посвідчити Др. Лука Мишуга, який був присутний при тих розмовах у Копенгазі й Ризі. (З Белею Куном говорив я про ці справи у Відні)*).

*) Розуміється, цим не кажу, що вони були за урядом Петрушевича. Але в данім випадку тільки цей уряд може боронити справи галицької державности перед заходом.

6) В часі рижської мирової конференції дістав я приватно від одного з визначних представників радянської делеґації комплет річників радянських видань. Пильно я перечитував їх цілими ночами й знайшов інтересну статтю Горкого, в якій він перестерігав робітництво цілого світа, що на випадок завалення радянської влади в Росії наступить страшне переслідування всякого свободолюбивого робітничого руху в цілім світі. Про цю статтю довго говорив я з представниками радянської влади й звертав їх увагу на те, що в інтересі робітничого руху есть: **побудованне як найбільше свобідних держав,** бо тоді реакція не зможе так шаліти як у державах імперіялістичних, які пануватимуть над иншими народами. Мої виводи знаходили у них зрозуміннє, хоч я не казав їм ніколи, що я комуніст і хоч вони добре знали, з ким говорять, бо я не укривав своєї діяльности ні своїх поглядів на те, що великий комуністичний рух почався передвчасно.

7) Чим інтеліґентніщий який чоловік, тим скорше побачить свою помилку й застосує до того своє поведенне. Не есть ніяким соромом, отверто або мовчки признатися до своєї помилки. Думаю, що поповняють помилку ті, що виступають проти Позички Оборони Галичини тому, що ту позичку збирає „буржуазне правительство Петрушевича". Адже це правительство має при допомозі зібраних фондів виступати, в обороні поневоленої Галичини якраз перед буржуазним правительством заходу. Прецінь радянське правительство Галичини не малоб абсолютно жадної можности бути без території представником Галичини перед правительствами західних держав. І на щож так завзято руйнувати діло, яке може облекшити долю Галичини?

8) Пишеться, що Позичка та не має певного забезпечення, що це обман і т. д. Чиж нпр. не мали „певного" забезпечення державні позички, розписувані Австро-Угорщиною за цісаря й Росією за царя? І що потому вийшло з тих позичок? Тепер такі часи, що те, що видавалося дуже „певним" — скінчилося нічим, а те, що видається „непевним", може скінчитися зовсім певно. Ми не обманюємо нікого. Кожда дитина знає, що теперішний правний Галицький Уряд не має ні території ні податків. Але правним урядом він є — **і як на правний уряд дивляться на нього і Союз Народів і Аліянти і Радянська влада.** Як леґальний (правний) уряд має він право розписувати позичку. Коли право його буде здійснене, то прецінь ні він, ні його наслідники в управі Галичиною не зможуть відпертися тої позички. Це таке ясне як сонце. Якийже тут обман? Чиж ми закриваємо перед людьми страшенно прикре становище леґального правительства галицької землі? Во істину — ні. Ми нічого не закриваємо. І не хочемо ми від засадничих противників того уряду, щоб вони підпирали його зазив складати позичку. Але можна домагатися навіть від противників, щоби вони не називали обманом того, що обманом не есть, а що виконане може принести велику пільгу нашій рідній землі й мученому народови.

9) Є часи й події, коли навіть засадничий противник не шкодить свому противникови. Такий час і таку подію бачили ми недавно, коли Польща йшла війною на радянську Росію й коли радянська Росія закликала до боротьби проти Польщі навіть чорносотенних офіцирів. І ті пішли, бо бачили, що Польща йде поневолювати їх рідний край. Чиж не поневолила Польща нашого спільного рідного краю? Чиж не треба боронити його? Не соромився Радянський Уряд звертатися з закликом о допомогу до чорносотенних офіцирів. І правильно робив. А Галицький Уряд не звертається до радянських ґазет з закликом о допомогу. Чиж не можна бодай тепер здержати тровлю проти цего уряду так страшенно поневоленої землі? Чиж не можна бодай перестати шкодити йому в його тяжкій праці над визволенням окрівавленої наїздниками галицької землі?—Чемно й без ніякої навіть укритої лайки звертаюся з тим запитом до всіх уроженців галицької землі.

10) Аґітується проти позички тим, що мовляв, ті, що за нею — побирають „ґажі" від Галицького Уряду. Не желаю нікому, щоби він побирав таку „ґажу", яку виплачує Галицький Уряд навіть найвисшим урядовцям своїм. Скажу коротко: якби вони не заробили на хліб деинде, то вже давно повмиралиби з голоду разом зі своїми родинами.

Думаю, що спокійно й правдиво представлена справа впливає на людей, які мають розум і серце. Коли не впливає і коли противники справедливої справи в якімсь народі беруть верх над прихильниками її, — то це знак, що той нарід не доріс до того, аби мати свою державу, а навіть аби вести боротьбу за неї. Тоді такий нарід мусить остати невольником в поганім ярмі наїзників на довгі часи. А ті, що доводять його до такого стану, спостережуть колись свою страшну помилку. Та це може вже бути за пізно. Думаю, що уроженці галицької землі застановляться над цим — без огляду на партійну приналежність. Застановляться докладно й може перестануть шкодити **справі** визволення рідного краю.

Осип Назарук.

ПРОБА СИЛ.

Трівожні дні в Німеччині. — Убивство Ерцберґера. — Праві й ліві маніфестації. — За і проти республіки. — „Хай живе республіка!"

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Вже від місяця або й від шости тижнів у Німеччині пахло порохом. Політичне повітрє було так густо насичене вибуховим матеріялом, а політичне небо так затягнулося хмарами, що з хвилини на хвилину можна було очікувати вибуху.

І вибух счинився. Дня 25-го серпня в маленькім німецькім місточку Ґрізбах двоє молодих людий пістерегли бувшого німецького міністра фінансів Матіаса Ерцберґера й 12-ма кулями забили його на місці. Посол парляменту Діц, який разом з Ерцберґером пішов на той нещасливий прохід, зістав ранений у плече, але нетяжко.

Ґрізбахські вистріли прокотилися луною по цілій Німеччині й викликали з одного боку величезну радість, а з другого — страшенне обурення. Особа Ерцберґера зробилася символом республіки, зненавидженої й остогидлої для одних, а бажаної й гідної підтримання — для других.

Хоч для Німців особа Ерцберґера й відступила на задній плян перед далеко важнійшим питаннєм — бути чи не бути республіці, — але для нас є обовязком вдачности помянути на цім місці забитого державного мужа „незлим, тихим словом". Ерцберґер був одним з тих небагатьох німецьких політиків, котрі щиро підтримували українську справу. Бувши того переконання, що велика й самостійна Україна безумовно відповідає інтересам німецької політики, він свого часу не раз і не в одній справі став у великій послузі українським політичним діячам. Близче про се ще не настав час говорити, але самий цей факт хай буде зазначений.

Як же це сталося, що постать Ерцберґера, хоч і досить видатна, але все-таки не Наполеонівська й навіть не Ллойд-Джорджівська, набрала для цілої Німеччини такого символічного значіня, що навколо його мертвого тіла завязався рішучий бій за і проти республіки? Сталося це через ту скажену ненависть, з якою його переслідували німецькі монархісти. Републіканцям залишалося тільки взяти кинуту рукавичку. И вони її взяли.

Ерцберґер був сином народнього учителя й сам також почав народнім учителем. Та недовго він учителював. Він зробився журналістом, заняв видатне місце в німецькій католицькій партії та в католицьких робітничих спілках, пройшов до парляменту й за короткий час здобув одно з перших місць серед німецьких політичних діячів нової доби. Надзвичайно працьовитий, красномовний, рухливий і спритний, він ще до війни примушував з собою числитися. Війна ще більше піднесла його значіннє.

Почавши війну ура-патріотом і анексіоністом, він під впливом військових неудач і після близчої знайомости з тими кешеньковими „велитнями", які робили в Німеччині дощ і добру погоду, помалу перебув глибоку внутрішню еволюцію. Вже літо 1917 року застало його безумовним прихильником „миру без анексій і контрибуцій". Він був автором відомої мирової резолюції, яку ухвалив німецький парлямент у липні 1917 р. і яка була першою пересторогою для монархії. Коли через чотирі місяці монархія в Німеччині впала, Ерцберґер зробив з того належні консеквенції й щиро віддав себе на службу республіці.

Ерцберґер був людиною незвичайної політичної відваги. Він не боявся трудних завдань, він не ховався перед політичною небезпекою, навпаки—він пхався їй назустріч. Тому він і брав завше на себе такі політичні завдання, які були звязані з величезною відповідальністю й яких ніхто другий не хотів на себе брати. Він взяв отже на себе липневу мирову резолюцію, він взяв потім на себе підписанне перемиря з головною командою Антанти, він взяв, нарешті, на себе переведенне податкових реформ, які викликали щире обуренне в німецьких посідаючих клясах.

Він усе брав на себе. Кажуть навіть, що коли в Версалі йшли мирові переговори між Німеччиною та Антантою, Ерцберґер десь через задні двері дав зрозуміти Антанті, що Німеччина **всякий мир** підпише, хочби й найбрутальнійший. На що він те зробив і чи справді він це зробив — один Господь його відає. Але його вороги кажуть, ніби це дуже пошкодило Німеччині, яка могла-б виторгувати більше полегкостий, а через його забіганнє вперед виторгувала дуже мало.

Так чи инакше, а навіть без останньої провини німецькі монархісти, реакціонери й чорносотенці мали й без того досить велику лісту гріхів Ерцберґера проти їхніх почувань і клясових інтересів. Він підписав перемирє з Фошом: це був їм ніж у серце. Він обложив усякі маєтности дуже високими податками: це був їм ніж у кешеню. А серце і кешення — це все, що німецький патріот має, це найбільш чутливі пункти в його істоті. І Ерцберґера ненавиділи, тяжко, глибоко, непримиримо. Йому приписувались усі нещастя Німеччини. А що другим обектом чорносотенної ненависти була республіка, то скоро в слабих головах німецьких юнкерів Ерцберґер і республіка змішались в одно поняттє.

Таким чином, убиваючи Ерц-

берґера, німецькі реакціонери вбивали й республіку — так їм принаймні здавалось. Один раз — півтора року тому — наймана рука реакціонерів вже стріляла в нього, але тільки поранила його. Тепер стріляли з більшою певністю, стріляли ще й тоді, коли він вже лежав на землі непритомний і з кількома кулями в голові. Хотіли, щоб на цей раз вже не було помилки. І Ерцберґера не стало.

А республіка? Ґрізбахські вистріли вплинули на неї оживляючо, як живуща вода. Прихильники республіки — широкі народні маси — зрозуміли значіння тих вистрілів. А коли-б вони їх не зрозуміли, то про це постаралися права преса й праві орґанізації, які отверто стали підбурювати й готуватись до активного виступу за монархію й проти республіки.

Народні маси не тільки заняли обороняюче становище, але місцями перейшли в наступ. Спроби правих улаштувати манїфестації в честь монархії всюди стрінулися з величезними манїфестаціями за республіку. Одна берлінська манїфестація з дня 31. серпня зібрала до пів міліона участників, одушевлених одним гаслом:

— Хай живе Республіка! Геть з реакцією!

Уряд, який досі ніби недобачав на праве око, також прокинувся. Почувши твердий ґрунт під ногами — **його підтримують одинайцять міліонів орґанізованих робітників,** не кажучи про численну працюючу демократію, — уряд ужив гострих заходів проти чорних кротів, які в інтересах власної кешені підкопуються під державні підвалини.

По всій Німеччині лунає тепер клич: Хай живе республіка! Вороги республіки знов притаїлись: їхня чодина ще не настала.

Берлін, 1. вересня.

Радянин.

ДОПИСІ

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Доповнення про жидівських наймитів.

В 212 числі „Свободи" (з 12. с. м.) була поміщена допись про віче, котре відбулося в нашій місцевости 28. м. м., а котре скликали були жидівсько-московські наймити, зрадники українського народу в Трентоні. Автор сеї дописи не скомбінував її як слід (мабуть боявся образити вже не кажу жидівсько-московських наймитів, але товаришів, — у них батько і син се товариші —) бо що найцікавійше для українського загалу, то опустив.

Отже треба читачам „Свободи" знати, що не досить, що большевики скавуліли наче скажені проти позички національної оборони; не досить, що спровадили собі ревуна, жидівсько-московського наймита, який кидав грязким болотом на українське правительство — вони запросили собі ще „польскеґо брата", щоб опріч Москалів і Поляк помагав їм визволяти Галичину з польського ярма.

Ну, і товариші дають йому пану брату голос і то навіть без його просьби. А пан псубрат зірвався як опарений з лавки і заявив, що буде говорити лише по польськи. Публика думала, що хоч оден Поляк перемінився в чоловіка і буде помагати товаришам визволяти Галичину зпід польського кнута. Але детам! Цей панок почав відразу поганити українську інтеліґенцію, почавши від Петлюри, і то в такий мерзений спосіб, що свідомій публиці аж гидко було слухати, як проклятий ляшок безчестить українських провідників — Українцям в очи. Розуміється, що коли свідомі Українці почули такі слова, то цей панок мусів скоро покинути свою зрадничу роботу перед їх гнівом. Надармо він скавулів: „Я ваш брат, я ваш приятель". Надармо і товариші ревіли: „Та нехай говорить, то наш брат, наш товариш". Публика на се не позволила.

Тепер я Вас, Товариші, спитаюся: Де Ви були разом з цим польським братом тоді, як Поляки збирали позичку і добровільні датки на загарбанне української землі? І чому Ви не запитаєте тогосамого Поляка, котрого називаєте своїм братом, скільки він сам дав польській буржуазії долярів на загарбанне української землі? Чому Ви тоді не ревіли, як в Опера Гавзі Падеревскі й инші польські буржуї верещали: „Давайце на Польскен од моржа до моржа"? Чи Ви тоді були поглухли?

А тепер, коли українське правительство просить нас о позичку національної оборони, щоб диплsomatичною дорогою вирвати українські землі з рук хижих польських круків, то не досить, що самі ревете проти сеї нашої позички і зневажаєте українське правительство, але ще й запрошуєте собі до помочі Поляка, того найстрашнійшого ворога українського народу? Чиж Ви не чуєте голосу Ваших братів і сестер, котрих тії польські брати мордують і над ними в огидний спосіб знущаються? Де Ваше чуттє до своєї рідні? Схаменіться і не будьте Каїнами свого народу!

Іван Сабат.

ЮТІКА, Н. И.

Як я тут віднайшов українську громаду.

Недавно тому я приїхав до Ютіки з Клівленду і замешкав в одного свого знакомого, котрий є з роду Українець, але тепер то він ні цап ні баран, бо взяв собі за жінку польську гадюку, яка його, мов циган медведя, на своїм шнурку водить. Сей мій знакомий заявив мені, що він є „народовець", а хто побідить, то він того буде підпирати (так робить кожда худобина при повнім жолобі).

В хаті того „народовця" я прожив два тижні і за той час приглянувся добре його політиці. Я переконався, що колишний Українець зробився тепер Поляком, ще завзятійшим ніж родовиті Поляки (такою прикметою визначаються всі яничари). Він належить до польського „товаржиства" і дуже собі хвалить ляцьку культуру (се політика кождого льокая-раба). На всі його захвалювання Ляхів я йому потакував (аби пізнати ліпше його погляди), а він думав (дурний його пі хрестив!), що я також запишу свою душу ляцькому чортови. Він цілий тиждень запрашав мене на ріжні польські бали і все присягався, що в Ютіці нема ані одного Українця, а зате є дуже богато Поляків. Я, очевидно, не няв йому віри і пішов до Сіти Гол (до громадського уряду) по інформації. Тут я переконався, що в Ютіці живе около 2.500 Українців (а може й більше), котрі одначе порозкидані по цілім місті і трудно їх найти. Але на що-ж Господь Бог дав чоловікови ноги і... конець язика?

Згодом я довідався, що тутешні Українці не сплять, ані не вислугуються рогатому Ляхови. Вони мають свою власну церковцю, а хоч вона невеличка, то всетаки є де зійтись і про своє горе поговорити.

Знайшовши тутешних Українців і місце їх сходин, я заявив виразно свому господареви, що він є на блудній дорозі, що я його „Малопольски" підпирати не буду і що всі такі люди як він є дурні осли. На такі мої слова він трошки застидався (мабуть у него на хвильку відізвалася совість), а відтак пожалувався на мене своїй „культурній" жіночці.

В неділю рано, 4. вересня, та польська гадюка вигнала мене з хати і я опинився на улици. Перша моя гадка була вертатися назад до Клівленду, але опісля мені забаглося конечно бути на представленню і бали, який устроювали тутешні Українці на „Лейбор Дей".

В означенім часі приходжу до литовської галі під ч. 526 Вайтсборо стр. і застаю там повно людий, котрі говорять моєю рідною мовою. В мене аж серце з радости забилося, наче який дорогий скарб знайшов. Заплатив я вступ і пійшов до середини. Тут я близше розглянувся і побачив, що всі місцеві й околичні (з поблизких фарм) Українці зійшлися докупи, щоби разом прилично повеселитись і показати проклятим Ляхам, що в Ютіці не лише вони одні панують...

Гарна була забава на тім українськім бали, а ще гарнійше було театральне представленне, яке відіграли місцеві українські аматори. Всі присутні, і я з ними, були з того вечера дуже задоволені і на дусі покріплені.

Прилюдна подяка належиться тутешним Українцям за їх згідне пожитте з собою та за ті народні ідеали, які вони плекають. Честь і тим українським аматорам, котрі виступають з нащим живим словом на сцені і через те підтримують в народі свою питому культуру. Зокрема треба подякувати тутешним Литовцям, котрі відступають свою галю Українцям на їх народні забави.

Лиш так дальше тримайтеся, Браття і Сестри української громади в Ютіка, а прийде час, що ми Ляхам наліемо горячого сала за шкіру і вони вивтікають з тої нашої землі, яку неправно назвали „Малопольскою". Все і всюди ми голосім грімко отсі кличі: Покинь, Ляше, наше, а тримайся свого! Проч, ляцькі наїзники, з нашої землі, з нашої України! Пильнуй, Ляше, свого носа, а не українського проса!

І Ви, Родимці по всіх закутинах великої Америки, не спіть, а дайтеся чути так голосно, щоби від Вашого крику тому сучому Пів-сучкому (Пілсудскому) у Варшаві аж в очах потемніло! Щоби йому і всім Ляхам проклятим пійшло з Петрового дня, що дай Боже, амінь!

Подорожний.

ЮНГСТАВН, О.

Два Поляки огидними душогубами.

Тут у нашім місті викрито страшний морд одної польської дівчини, поповнений двома Поляками. Тутешна американська преса розписується про сей звірський морд дуже обширно, а ціле населенне нашого міста й околичних місцевостий є з причини сього нечуваного злочину переняте великим огірченнем і грозою.

Провірений поліційними властями сей осоружний факт представляється в коротких словах ось-так:

В тутешній польській парафії жила одна польська девотка (релігійна манячка), 37-літна дівчина, котра прибула до Америки перед 14-ма роками. Один рік вона жила в Пенсильванії, а остатних 13 літ в Юнгставн, Огайо. Будучи ревною парафіянкою костела св. Станислава й членицею польського католицького товариства Страдаючої Богоматери, ся польська дівчина, Станіслава Корн на імя, ходила пильно на всі польські богослуження і виповняла дуже ревно всі приписані релігійні практики. Вона була служницею в одної Американки, пані Койн.

На сю тупоумну девотку звернули свою увагу два польські „рицерже": 21-літний фабричний робітник Стефан Маєвскі і 56-літний косцельний (паламар) польського костела св. Станислава, Кароль Маркович. Десь коло 10-тої години вечером в четвер, 1. вересня б. р., вони зловили згадану дівчину і замкнули її в шопі, яка стоїть на ґрунті згаданого висше польського костела. Маркович лишився на сторожі, а Маєвский пійшов до свого дому по автомобіль. Коло 1-щої години попівночи оба сі злочинці всадили Станіславу на самохід і вивезли її за місто, де почали намовляти її до неморального вчинку. Дівчина вискочила з автомобіля і почала втікати. Її зловили, посадили силою на самохід і поїхали дальше. По якімось часі самохід задержався знов і тут Маєвский ударив дівчину по голові грубою ломакою, а коли вона лежала приголомшена, лицем до землі, він великим каменем бив її по задній части голови доти, доки нещасна жертва не стратила цілковито притомности. Безпритомну дівчину вони оба заволікли яких 300 стіп дальше (на тім місци її знайдено опісля мертву) і там її раз по раз поперемінно насилували (Маєвский признався, що знасилував її три разы, але не міг сказати, скільки разів знасилував її Маркович). Маєвский признався також, що він покусав дівчині обі груди і инші части тіла. Слідство виказало, що старий Маркович збиткувався також над своєю жертвою і бив її до непритомности.

В пятницю рано знайдено від стіп до голови покалічену Станіславу, а небавком відкрито також обох злочинців. Вони оба бороняться тим, що не мали наміру позбавити Станіслави життя, а тільки хотіли зробити її нешкідливою, бо вона для цілої польської парафії була великою завадою.

Замордована дівчина оставила по собі маму, яка жиє в Польщі (її батько Владислав помер давнійше), і двох братів, Івана і Йосифа Корн, котрі є тепер у Дітройт.

Д. П.

НАВЕРНЕНИЙ БІЛЬШЕВИК.

(Передрук з філядельфійської „Америки", ч. 113, з 21. вересня 1921).

Перед нами ориґінал листа, який написав ряний американсько-український більшевик своїй сестрі в Америці. Цей лист подаємо без одного слова зміни, змінюючи хиба тільки букви після вимог українського правопису, позаяк автор, як правдивий більшевик, дуже мало письменний. Він звучить:

„Гаразд. Витаю Тебе, моя дорога сестро і Ілька і б. Федора добрим здоровлем. А поводження Вам такого, яке я маю, Вам зівсім не зичу. Моя дорога сестро. Я вернув з України і ме так я там застав, як представляли, і писали наші газети прокляті (автор листа має тут на думці „Українські Щоденні Вісти"). Я пріграв зі своєю проклятою натурою і тепер находжуся у великій біді. Я заїхав у болото. Такі то ті більшевики. Зі всього мене обрабували. І так кождого Американця. Сестро. Серце пукає мені з жалю, що я зробив і пустився у пропасть. Та що завинили мої невинні діти? Та я не трачу надію, що може знайду у тебе настільки ласки, що вирятуєш мою жінку і невинні діти. Сестро. Виратуй мої діти від голоду і холоду... Сестро, я пропадаю і невинні діти. За мій непослух. Сестро, я не варта до тебе лист писати, бо ти мені казала, щоб я сів тихо, та я ще гнівався на тебе за правду; і тепер голий і босий я і діти.

„Тут голод, вигоріло всьо, бо чотири місяці велика спека була в цілій Европі. Заробити нема де. На Україні і в Росії всьо пустарем стоїть. Більшевики, це всьо самі Жиди; правдива Палестина; за кавалок хліба у них роби та і того не дають.

„Сестро, ще раз тебе прошу, не забудь за мої діти; я тепер вже не так тобі віддячуся, як перше. Даруй мені, що я зблудив... Дмитро Гальчук."

Цей лист Дмитра Гальчука, знаного ряного більшевицького аґітатора з Клівленду, орґанізатора бандитського нападу на вічу на д-ра Льонгина Цегельського, говорить сам за себе таку голосну мову, що й глухий мусить її почути. Ми стверджуємо, що він, виїхавши на так звану „радянську Україну", власними очима переконався, що це є брехня. Дальше він, побачивши на власні очі, стверджує, що всі більшевики в Росії і на Україні то самі злодії і бандити, бо не тільки його, його жінку і його діти обдерли до сорочки, але таксамо роблять з кождим Американцем, що дається затуманити тутешним платним більшевицьким аґентам і їде до „більшевицького раю."

Може хоть цей лист відчинить очі „товаришам" і однодумцям будь-що-будь нещасного Дмитра Гальчука.

КОНТРИБУЦІЯ.

В бобрецькому повіті оголошено контрибуцію в виді 100 кільоґрамів пшениці від одного господарства для поліції панствовей. В томуж повіті наложено уже крім того 100 кг. пшениці примусові данини на... урядників.

ПОЛЬСЬКІ КЛОПОТИ З БОЛЬШЕВИЦЬКИМ ПОСЛОМ

На приміщення для більшовицького посольства у Варшаві визнаїв був польський уряд підленький готель „Преторія". Карахан очевидно не згодився на таке приміщення і зажадав кращого для себе готелю. З тих знова „підготованим" для закордонних місій був тільки готель „Рома", де містилося естонське і українське посольство. Прийшлося викинути сі посольства. Як доносить ґазета „Роботнік", естонський посол обидився і виїхав з Варшави.

ДИПЛЬОМАТИЧНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ (ГАЛИЦЬКОЇ) РЕПУБЛИКИ У ВАШИНҐТОНІ.

Відділ II (фін.-торг.)
Ч. 163 — 21.

ОПОВІСТКА.

Хто хоче закупити БОНД ПОЗИЧКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ, нехай подасть точно своє імя і адресу та перешле гроші, або американські Ліберті Бонди на слідуючі способи:

1) Прямо на адресу: Diplomatic Representative of Galicia (2nd Dept.), 1901 Columbia Road, Washington, D. C.

2) а) Через Відділи та Братства Українського Народного Союза, Провидіння, Народної Помочі або Згоди Братств.

б) Через українські грецко-католицькі або українські грецько-православні парохії.

в) Через Всеукраїнський Окружний Комітет в Шикаґо і Ліґу Ситизенів в Филаделфії, Па.

г) Через окремі місцеві Комітети, вибрані для сеї цілі на прилюдних зборах.

ґ) Вкінці через ті інші інституції, комітети та поодинокі особи, які викажуться відповідним уповажненнем від Місії.

Бонди виставлені на 5, 10, 25, 50, 100 долярів.

УВАГА: Хто зложив гроші, а не одержав в короткім часі бонда, нехай сейчас реклямує. —24

ЗА ФІНАНСОВО-ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІДДІЛ:

Д-р Березовський **Д-р Мишуга**

РОБІТНИЧІ КУРСИ В АНГЛІЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.

Поміж усіми велитенськими організаціями й могутними установами, які здвигло собі англійське робітництво, окремої уваги заслугує Робітничий Освітний Союз, обєднанний робітничих і просвітних організацій Англії, з 300 відділами (бренчами) по містах і індустріяльних центрах, з поверх 20.000 членів і з грошевими засобами для своєї діяльности правильно постачуваними 1.400 юніонами.

Цілию Союза не є технічне, професіональне образування робітників; для того есть окремі школи й установи і Союз туди не втручається. Робітничий Освітний Союз керується бажанням широких робітничих другів добути собі загальне й всесторонне образування, заступає принціп, що кожний робітник має право до такого знання і до такої науки, яка його найбільш захоплює, і для того кожний повинен мати нагоду до такої освіти якої сам хоче.

З тою цілию Робітничий Освітний Союз старається стежити за освітними потребами й інтересами робітництва і відповідно до того влаштовує популярні лекції і курси та організує літні школи й робітничі колеґії. Окрім того він кооперує з місцевими просвітними товариствами, шкільними властями та університетами, аби ними заведено студії, для яких заявляється серед робітників цікавість та охота.

Тому Робітничому Освітному Союзови завдячуються окремі робітничі курси, які заведено сперше в відомім Оксфордськім університеті і які тепер є вже у всіх англійських університетах.

Від звичайних університетських курсів ті робітничі курси відріжняються тим, що студенти ідуть туди не для того, щоб пройти екзамен та добути собі диплом, а для того щоб вчитися. Вчать ті самі університетські професори, та формальних лекцій звичайно нема. Заміняє їх дискусія поміж професором і студентами. В клясі не сміє бути більш як 30 студентів і в такім невеликім гурті все можлива всесторонна вимна думок. Часто кляса сама укладає собі програму навчання і з згодою університетських властей вибирає професорів. Так як лекція проходить на дискусії, то й професор мусить бути приготований на всяке питання і на всяку відповідь. Звичайно, в його напримір є все теоретичне знання економії, але з другого боку в кожного з його слухачів як зрілих і думаючих людей є свій практичний досвід з применення теорії в щоденному життю. Звичайно лекція обличена на дві години, та звичайно дискусія продовжається довше, нераз ще й на улиці.

Правильний курс триває три роки і на три роки записуються студенти. Звичайно майже ніхто не тратить охоти так, щоб серед курсу відступити. Одначе не всі однаково приготовані до науки. Є такі, що сами богато читали та само-образувались, та дехто мусить завернути, щоб доповнити свою початкову та загальну освіту.

Найбільш популярний предмет економія, що включає вже й індустріяльну історію та питання індустріялізма взагалі. Також популярне конституційне право і проблем місцевого самоурядовання. Студенти, що пройшли вже перші курси, цікавляться теж філософією, літературою та иншими предметами. Математика і філологія та лінґвістика (знання мов) вимагають більшої підготовки і тому мають менше прихильників. Те саме треба сказати про природничі науки, хоч і тут єдкі курси по біології залічуються до найбільш успішних.

ВИБОРИ В ПОЛЬЩІ.

Поляки розписали вибори до нового сойму у Варшаві. У Східній Галичині виборів не буде, давні польскі посли до австрійського парляменту будуть і на далі послами до варшавського сойму. Тим, що в Сх. Галичині не переведеться виборів, занепокоєні польські газети і Поляки в Сх. Галичині. Вони кажуть, що сим польский уряд дає пізнати, що Сх. Галичина не належить до Польщі.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довщих похвальб)

Ціна одної стрічки 10 центів

NEW YORK, N. Y.

Заходом Укр. Тов. „Жеребецька Любов" в Ню Йорку, Н. Й., Українська Трупа відіграє „**СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ**" або „**Дурний Стецько**" комедію в 3-ох діях в суботу, 24. вересня 1921 в Українськім Народнім Домі, 217-219 East 6th St., New York, N. Y. Початок точно о годині 8. вечер. Вступ 75 і 50 цнт. На представлення це просимо всіх Родимців з Ню Йорку і околиці. По представленню буде баль, при добрій музиці, тож кождий буде мав нагоду добре забавитися. — КОМІТЕТ. 21-23

NEW YORK, N. Y.

Повідомляємо всіх інтересованих, що докінчене виграбки скрипки відбудесь в суботу на представленню 24. сентебря 1921 р. в Укр. Нар. Домі, 217 E. 6th St., New York. 22.23

ЗА УРЯД ТОВ. ЖЕРЕБЕЦЬКОЇ ЛЮБОВИ:
Василь Щавник, предс.;
Михаїл Ямка, секр. фін.

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Спів. Драм. Тов. ім. Котляревського устроює в неділю, 25. вересня 1921 р. в Українській Хаті, 2240 Grayling Ave., Hamtramck, Mich. **ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ** в честь Тараса Шевченка. Дорогі Родимці! Приходіть усі, цим докажемо, що ми як добрі діти України свідомо відсвяткували память вашого батька Тараса Шевченка. Початок о годині 7.30 вечером. Вступ для всіх один 35 цнт. 21-22 КОМІТЕТ.

МУЖ, ЩО ВТІКАЄ ЗАРАЗ ПО ВІНЧАННЮ.

Олена Ясінська зі Львова зголосила в поліції, що її муж Іван Дзьоба, з яким повінчалася дня 14. серпня ц. р., зараз на другий день втік і забрав із собою блюзу і шапку, позичену від сусіда. Крім цего Дзьоба виманив від брата жінки на селі два кірці жита і продав їх. Як виявилося нарешті, Дзьоба має вже одну жінку з дітьми на селі.

„ПОДВИГИ" ПІДПОРУЧНИКА НОВІ.

„Слово польске" так пише про відомого на львівському бруку польського підпоручника Нові, в нотатці п. н. „Пішка-ра справа"; В роках 1919 і 1920 розбивався по вулицях міста якийсь Леопольд Станислав Леслав Нові, сержант польських війск, а опісля військовий урядник XI. ранґи. Хоч в часі оборони Львова був тільки провіянтовим сержантом, далеко від фронтів, не було кмоітету, деби він не промовляв в імени оборонців Львова, висуваючи себе на перше місце. Тимчасом кружляли вістки, що поведення Нового в армії мало богато темних сторін. Завдяки своїй вимові і протекції у Варшаві, погані справи Нового затушовано, іменовано його військовим урядником і делеґовано як референта до військової обходи. Особливою опікою окружив його II. відділ До", якому Нові чинив великі прислуги. Дійшло до цего, що Нові сам декорував впливових людей і своїх найблизших товаришів. Нарешті цего було за богато. На одних зборах, де Нові промовляв, як звичайно про себе і про своїх тварищів, один з офіцерів пригав йому його прогріхи з 1918 р. Тоді суд пригадав собі, що і в нього спочивають ріжні скарги на Нового. Почалося слідство, Нового завішено в урядованню і цими днями відбудеться проти нього розправа у військовому суді. Нові буде відповідати за се, що 1918 р. як провіянтовий сержант в школі Конарского зарядив на власну руку реквізицію і реквірований річи десь затратив; за те, що вкнів з магазину до свого помешкання каву, цукор і т. д. і що урядовий, які зложили жиди на Червоний Хрест, забрав для себе. Так вигладає участь „героя" Нового в обороні Львова.

З ПІДКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Часопись „Вперед" (виходить в Ужгороді, столиці Підкарпатської (угорської) України, в 13. числі протестує проти безустанної насилки чеських урядників особливо леґіонерів на урядові посади на Підкарпаттю. Часопись підчеркує, що українська соціял-демократія Підкарпаття не настроєна ворожо проти Чехів, тимменше проти леґіонерів, і вважає, що обовязком держави є дати леґіонерам спромогу жити, але не зі шкодою українського населення. На увагу урядничих кругів, що між підкарпатськими Українцями слідна недостача кваліфікованих сил, „Вперед" стверджує, що досі нічого не зроблено, щоби сей стан поліпшити. Зараз на початку свого істновання міг чесько-словацький уряд уладити цілий ряд курсів та організувати школу для урядників, якби вони були стали числитися з обставинами, серед яких прийшлось їм жити. Богато з тих урядників веде прямо шкідливу агітацію для інтересів місцевого українського населення. Богато з них не хоче вчитись української мови, а деякі нехтують її. „Дивує нас, що Чехи, котрі добре знають свою історію, — пише „Вперед" — прямо користуються у своєму володінню методами, як се робила австрійська бюрократія, коли угнітала Чехів".

З тих причин „Вперед" ще протестує проти того, щоби і влада і чеські урядники перестали вмовляти в несвідоме населення, що московська мова се їх рідна мова, як се дуже часто можна чути тепер на Підкарпаттю.

І В ЦЕРКВІ КРАДЕ.

Кілька днів тому назад вкрали злодії в церкві св. Пятниці у Львові богато церковних річей. Поліційному агентови вдалося зловити одного із справців, а саме Захарія Галюка, в домі якого при вул. Пільній ч. 5. найдено кілька мережаних обрусів і евангеліє. Крадені річи найдено також і у коханки Галюки Русінської. Обоїх замкнено.